

Novosti na knjižnem trgu

—k James Oliver Curwood: Zlata zapka. Roman. Prevedel J. M. V. Ljubljani 1939. Obseg 194 strani. Založila Sentjakobska knjižnica v Ljubljani. Cena vezani knjigi din 24.—, broširani din 16.—. Naroča se pri založnici proti istočasemu nakazilu naročnine za knjigo in 1 din za poštnino.

—k Lud. Ganghofer: Vaški apostol. Roman. Priredil B. R. V. Ljubljani 1939. Obseg 376 strani. Ganghofer, priljubljen ljudski pisatelj, je znan tudi našemu občinstvu po prevodu dveh svojih boljših del: Grad Hubertus in Samostanski lovec. Njima se pridružuje pravkar izšli svojevrstni roman »Vaški apostol«. — Knjiga se naroča pri Sentjakobski knjižnici v Ljubljani proti istočasemu nakazilu denarja za broširan izvod din 26.—, za vezanega v celo platno din 36.— in za poštnino 2 din.

—k Kmečka izobrazba, priročnik za učitelstvo ljudskih, meščanskih, kmečko in gospodinjstvo nadaljevalnih ter kmetijskih strokovnih šol. Problem kmečke izobrazbe našega ljudstva je v zadnjem desetletju razgibal mnogo teoretikov in praktikov, da so iskali rešitev temu perečemu vprašanju. Naše učitelstvo je najaktivnejši član v proučevanju tega aktualnega problema, saj sega sožitje naših prosvetnih pionirjev na vasi najgloblje v jedro gospodarske, socialne in kulturne strukture našega kmetstva. Radi priložnosti učiteljske skromnosti je naši javnosti zamolčano ogromno podrobno delo, ki ga vrši učitelstvo v raznih gospodarskih in kulturnih ustanovah, posebno pa v kmečkih in gospodinjstvih nadaljevalnih šolah. Na podlagi izsledkov učiteljskega delovanja na naši vasi je izšla brošura Kmečka izobrazba, ki jo je spisal referent za kmečko in gospodinjstvo nadaljevalno šolstvo, višji svetnik Jože Kroglič. V strnični obliki je jasno in pregledno obdelana zanimiva snov v naslednjih poglavjih: bistvo kmečke izobrazbe, kmečko-izobrazovalne ustanove, ljudska šola, nadaljevalne šole za kmečko mladino, kmečko nadaljevalno šolstvo v raznih državah, reforma kmečko nadaljevalnega šolstva, kmetijske šole, kmečka visoka šola, izvenšolska izobrazba. — Ta brošura spada v vsako učiteljsko in šolsko knjižnico ter bo služila kot izvrsten pripomoček pri domačih učiteljskih posveth za razprave o lokalnih potrebah kmečke izobrazbe. — Brošuro ima na zalogi odbor učitelstva kmečko nadaljevalnih šol. Izvod stane 5 din ter se naroča pri tov. Titu Grčarju, šol. upravitelju na Barju v Ljubljani.

—k Gustav Strniša: Uganke. Založba »Sidros«. Ljubljana 1939. Cena vezani knjigi 16 din. Uganke so mladini zelo priljubljene. Otroci si jih večkrat tudi sami sestavljajo. Prav gotovo je Gustav Strniša, znani mladinski pisatelj, mislil na to otroško lastnost in je naši mladini s svojimi »Ugankami« pomagala iz zadrege. Odkar so pošle Zupančičeve: Sto uganke, ni izšla nobena taka zbirka in zato bo marsikdo rad segel po tej novi mladinski knjigi.

—k Gozdarski vestnik je mesečni strokovni list za gozdarstvo, lesno industrijo in lesno trgovino. Izhaja v Mariboru pod uredništvom ing. Stanka Sotoška. To strokovno glasilo je plod mnogoletnih priprav, vztrajnega truda in prizadevanja domačih gozdarskih strokovnjakov dvigniti tudi naše gozdarstvo na svetno višino. Premagali so vse ovire ter v Vestniku ustvarili gozdarski vedi in njeni praksi ustrežajočo domačijo ter tako s svoje strani uspešno pripravili našemu kmetijstvu pravilno pot in usmeritev v srenejšo bodočnost. — Lanski letnik je prinašal na prvem mestu strokovne razprave o vseh granah gozdarstva. Učitelja bodo zlasti zanimale te-le važne razprave: O domači gozdni drevesnici, Kako je pogozdovala kmečka mladina spomladi leta 1938., O zelenem boru, O ometavanju preprostih hiš, Orožje gozdnih in lovskih čuvajev, Pomisleki k Razmišljanju o pogozdovanju, Razvoj gozdarstva in lova v Sloveniji, Urejanje hudournikov itd. V Obvestilih seznanjajo gozdni strokovnjaki bravca z gojenjem gozdov (monografija Nizki gozd, Izbira gozdarskih sadik, Dečji dnevi za pogozdovanje itd. (Slede oddelki za Varstvo gozdov, Izkoriščanje gozdov, Izmera lesa, Gradbeništvo, Predelava lesa in Poraba lesa. — Tudi letos je služil vestnik kaj pripravo in vzorno svojemu namenu. Tako nudi letošnja 9. številka vestnika sledečo bogato vsebino: Dr. ing. R. Pipan razpravlja O davščinah na gozdove, Lojze Mušič O kleščanju iglavcev, M. Hanzlowsky Nekaj o gozdnih poteh. Dopisna gozdarska posvetovalnica odgovarja večje in prav zanimivo vprašanje, n. pr. Domača poraba lesa in drv, Varstvo gozdov pred dimom in slično. Poseben oddelek je namenjen Zakonitim predpisom in oblastnim okrožnicam. Slede Dopisi, Dr. J. Šlebinger in ing. agr. Janez Marentič sta prispevala dragoceno Bibliografijo slovenske kmetijske literature v letih 1919.—1938., ki bo kar izborno postregla novemu učitelju gozdarstva. — Tako nudi vestnik vsakomur, ki ljubi gozd in ki ima z njim posla, vzoren strokovni pregled vsega zanimanja na polju gozdarstva ter ga navaja in usmerja v umno praktično gozdarstvo. Posebno pa bo našel učitelj, ki bo počeval gozdarstvo, v vestniku bogato snov za pripravo in organizacijo gozdarskega pouka, zlasti ko bo prinašal Vestnik v svojih predelih tudi navodila za ureditev pouka te za napredek kmetijstva prevažne panoge. — Naročila sprejema uprava Gozdarskega vestnika v Mariboru, Kopaljska ulica 6/III. Celoletna naročnina, ki se lahko plačuje v obrokih, je za tuzemstvo 60 din.

vgor. Uradniki, ki imajo popolne srednje šole, ali njeje enako vredne strokovne šole, se posebno zaključno višjo strokovno izobrazbo, ki pa ne ustreza fakultetni izbrazbi, napredujejo do IV. položajne skupine I. stopnje.

Cl. 23. Banovinski akademski uslužbenci, dnevninarji ali kontraktualni uradniki, ki so na vojskih službah med vojni napredujejo po položajnih skupinah oziroma dobe poviške nagrad za dnem, ko izpolnijo pogoje.

Cl. 24. V Zakonu o uradnikih z dne 31. marca 1931. se ukineta čl. 104. točka 16. in čl. 110. (To predstavlja veliko pridobitev)

Cl. 25. Ukinja se zakon o avtentičnem tolmačenju čl. 110. Zak. o uradnikih.

Cl. 26. Banovinski uslužbenec, katerim je na osnovi čl. 104. točka 16. v zvezi s čl. 110. Zakona o uradnikih ter na osnovi čl. 1. zakona o avtentičnem tolmačenju iz političnih razlogov prestala banovinska služba, se šteje, ako stopijo ponovno v službo, čas, prebit zunaj službe, po čl. 113. in 116. Zakona o uradnikih za napredovanje in pokojnino tako, da se na podlagi tako priznanega časa izven določb čl. 12. in 13. Zakona o uradnikih razpredajo in unapredijo v ustrezne skupine, računajoč skupinsko službo v smislu čl. 49. Zakona o uradnikih.

Cl. 32. Ukinjajo se uredbe ministrstva za finance: z dne 11. aprila 1934., št. 14.312-1, z dne 11. aprila 1934., št. 14.310-1 z dne 11. aprila 1934., št. 14.311-1, z dne 11. aprila 1934., št. 14.313-1 (Služb. novice z dne 13. aprila 1934., št. 94/XXI, 195/193. — Službeni list, št. 256-32 ex 1934.), uredba o znižanju prejemkov bano-

vinških uslužbencev z dne 10. maja 1934., št. 18.903-1 (Službene novice z dne 15. maja 1934., št. 111-XXVIII, 273 — Službeni list št. 322/41 ex 1934.).

Cl. 52. Uradniki v strokah, za katere je predpisana popolna srednja šola, ki nimajo te izobrazbe, napredujejo do višje V. položajne skupine, ako imajo 20 let dejanske službe v stroki in strokovni izpit za to stroko.

—l V 14 dneh kar 7 praznikov je naslov članku v »Slov. narod« od 8. januarja, v katerem je med drugim tudi ta ugotovitev: »Potem vzgojitelji in kulturni delavci: Ze zaradi šolskih počitnic morajo zagovarjati praznovanja, kajti sicer bi učilnice ne bile vse leto prepračene, vzgojitelji bi ne mogli dati učenecem počitniških nalog (n. pr. »Kako sem se sankal«), odpovedali bi živici vzgojiteljem in učencem, šolskim upraviteljsvom pa bi pošlo kurivo — sicer pa je vse to jasno.«

—l Kmečka mladina potrebuje več kmetijske izobrazbe. Pod tem naslovom priobčuje »Domovina« od 4. jan. uvodnik, v katerem pravi med drugim: Delaven učitelj, ki živi med kmečkim ljudstvom in se hoče iz ljubezni posvetiti vzgoji šolske in tudi izvenšolske mladine, ima zelo težavno stališče. Spoznati mora razmere, v katerih živi, spoznati potrebe ljudstva in kraja ter se sam izobraževati v tem, čemur na učiteljski niso posvečali potrebne pozornosti. Zato mu je potreba dobrih strokovnih knjig, ki jih navadno v učiteljski knjižnici ni, sam pa si jih zaradi skromno odmerjene plače pri najboljši volji tudi ne more nabaviti.

dragijskih razredov, napredovanja po rangni listi, dokler ne dosežemo avtomatičnega napredovanja; učiteljice matere naj se po 20 letih službe na prošnjo upokojijo. Ob upokojitvi naj prejema učitelj akotacijjo, dokler se mu ne nakaže pokojnina. Kontraktualnim učiteljem naj se leta kontraktualne službe štejejo v napredovanje in za pokojnino. Zvane šolskega upravitelja se mora zakoniti; zahtevamo ločitev prosvetne uprave od politične; § 110. se mora dodati drugo točko: čenje, prosvetna personalna politika naj bo taka, da bo zadovoljila učiteljsvo.

Perdensnik sekcije M. Kumelj je navedel še več naših zahtev, potem je orisal položaj pripravnikov, za katerih prevedbo se posebno tudi organizacija. Vse naše zahteve je v obširnem elaboratu obrazložil tudi g. ministru prosvete.

Po krepkem pritrujevanju in kratkem odmoru je tov. Leopoldina Juranič predavala o vprašanju naših obecednikov. Orisala je razvoj bralnega in pisalnega pouka od »Blaži in Nežice« preko Močnika in Praprotnika ter Majcnove, Vidrove in Krulčeve začetnice do današnjih dob. Prikazala je delo v razredu, ki ga vrši v oddaljenih Telčah v skrajno slabih šolskih prilikah. Analizirala je Fleretovo »Našo prvo knjigo«, ki je lepa slikanica in snovno primerna za kmetjskega otroka. Omenila je naša elementarna reformatorja Pibrovca in Breganta, ki uvajata celostno globalno metodo. V novejši dobi so izšle tri začetnice. Erjavčovo »Moje prvo berilo«, ki je že izločeno s knjižnega trga, Bobičevo »Preljubo veselj« je razkošno opremljena knjiga, izgleda prav dobra, a se ji zdi prenatrana in primerna za mesto, kjer starši pomagajo otrokom; jo bo treba preizkusiti v praksi. Prav tako bo treba preizkusiti Möderndorferjevo »Slovensko začetnico«, ki je krasna knjiga, postavljena na načelo strnjene pouka, a izgleda bolj kot knjiga za razredno čtivo in kot pomožna knjiga za učitelja. Predlagala je, naj bi zadnji dve začetnici uvedle nekatere šole v srezu, da bi se preizkusila njih vrednost.

Za izčrpano predavanje je predavateljica žela zasluženo priznanje.

Tovariš Herbst je prečital pravilnik o razdelitvi društva v dva krožka. Pravilnik je bil sprejet.

Tov. Zlata Dolenc je prečitala referat »Delo učitelja za pomoč obmejnim krajem«. Prikazala je narodno obrambno šolsko delo, ki naj bo predvsem vzgojnega značaja in ne toliko materialnega, ker naša rečna deca gmotno ne more pomagati ter sta za to tudi pristojni država in banovina. Ker je ta akcija pred vsem vzgojnega značaja, ni v navzkrižju z akcijami drugih društev za pomoč obmejnim krajem.

Tekom zborovanja se posegali v debato tov. Gajšek, Herbst, Zdešar, Kumelj, Bratok, Medved, Simončič in Brezovar. Sklenilo se je, da bo prihodnje zborovanje ločeno po krožkih v Mokronogu in v Krškem.

J. Vanič preds. Bavdek, tajnik.

Mladinska matica

—mm Januarska številka »Našega roda«, ki je pravkar izšla, ima prav pestro in bogato vsebino. Za uvodno pesem prinaša Janko Samec Zalostne kolednike. Pesem je sestavljena iz dveh izbranih sonetov z lepo socialno noto. Podobni po motivu, le stilistično bolj enostavni, so »Trije Kralji« od Zdravka Čevrka. Keaver Meško je zajel v pesem »Mrza težko vzdusje današnjih dni. Danica Gruden posveča z optimizmom prepojeno pesem »Naš rodu mladini. V prozi se nadaljuje Bevkova povest »Peter Klepec«, ki jo naša mladina prebira s takim užtkom. Jan Plešček je zastopan z lepo črtico »Herodez«, iz katere kar diha škofjelosko ozračje. Bogd Prigela pa z zanimivo cigansko pripovedko »Materina duša — sinji cvet«. Rozanov-Smasek govori o še nadalje na izvirnem način v »Travkie« o prometu. Anton Ingolič nam odgrinja ob »Sprehodu v Haloze« svo revščino in trpljenje, ki vlada v teh vinorodnih krajih. Karlo Bajt nas seznanja v »Zlati pohorski duši« s Pohorjem in s Pohorci, z njihovim trdim delom in težkim življenjem. Josip Križman pa govori o »Barbarah«, o zanimivem preleškem običaju na dan sv. Barbare, 4. decembra, ki je nekako miklavževanje otrok. —Luček in sv. Trije kralji« so za naše najmlajše slikopisno obdelan zabaven in obnem aktualen motiv, kot jih spretno sestavlja Josip Ribičič. Sledijo dve za današnje dni prav aktualni stvari Hotkove »Vojne ladje«

in novo poglavje Junakov sinjih višav »Vrag na solunski fronti« od D. Boljariča. Viljem Kunst nadaljuje »Daj nam danes naš vsakdanji kruh«. Med drobnimi stvarmi za naše najmlajše so omembe vredna še dva prispevka »Dobra Anika in drobna ptica« ter Strmačeva »Dva hinavčeva«. Sledijo še »Drobno zanimivost«, »Mladina piše« in Uganke. Kot je številka vsebinsko zanimiva, tako je tudi ilustrativno pestra. Naslovno stran krasijo Pogačnikova slika »Na poti v Betlehem«. Izmed ilustratorjev so zastopani Riko Debenjak, z naravnost bravuroznimi risbami, Ninko Pirnat, ki zna z enostavnimi sredstvi doseči največji učinek, mojstrska ilustratorja Fran Mihelič in Maksim Sedej, krepki Albert Sirk, nekoliko ekstremni, a originalni Marij Pregeč, mladi Perko in drugi.

—mm Ekspedicija »Našega roda« se je izvršila 10. in 11. t. m.

—mm V članku »Muzej slovenskega ljudskega šolstva v Slovenskem narod« z dne 5. jan. t. l. so navedene podrobno vse zbirke, ki jih bo obsegal Muzej. O zbirki mladinskega slovsstva stoji v članku med drugim: Semkaj bodo vrščene vse leposlovne in poučne knjige in revije, pisane za slovensko mladino. Urejena je 1. do leta 1918. in 2. po letu 1918. Iz nje je razvidno, da je s prihodom Mladinske matice mladinsko slovsstvo na prelomnici, s katero se orjaško dviga njeno številko po vseh šolarskih knjižnicah.

Štanoska organizacija JUU

Iz društev Poročila

—mm JUU — SRESKO DRUŠTVO ŠOSTANJ je zborovalo 16. decembra v Velenju ob navzočnosti 51 % članstva.

Uvodoma ugotavlja predsednik, da je naš gmotni položaj brezupen, ki zahteva takojšnje rešitve. Pozdravljamo zato akcijo vseh štanoskih društev za zvišanje naših prejemkov. Istotako boleča rana pa je naš pravni položaj, ki je tak, da uničuje mir in delazmožnost slov. učiteljsva. Napredovanja, premeštve in razpisi ter oddaja službenih mest kažejo, da smo v Sloveniji v nekem izjemnem, zato nevzdržnem stanju. Odobravamo zato spomenico, ki jo je predsednik sekcije izročil ministru prosvete.

Učiteljsvo je v zadnjih letih prestalo mnogo, z vsemi sredstvi se mu je delala sila. Bodimo pripravljeni še vedno na nove udarce, ki jih bomo v skupnosti laže odbili. Trde razmere, v katerih živimo, absolutna odvisnost, ki nas duši in borba z nešteti ovirami, naj nam ne vzamejo poguma. Ne prijateljski navsveti, ne phtiskaj nas ne spravijo z ravne poti ljudi, ki branijo svoje stanovske pravice in samostojnost. Bodimo aktivni delavci v štanoski organizaciji, kljub onim, ki skušajo izven organizacije iskati osebnih koristi in s takim ravnanjem rušijo moč in ugled štanoske organizacije in ugled stanu.

Pri debati o skupščini v Banja Luki se izražajo, da je gotovo, da bi bili Hrvti odšli, če bi pa lepeše, če bi se bili drugače ločili.

Pri sestavljanju delovnega načrta se je razvila prav življena debata. Ker pa je bil čas prekraten, je bilo mogoče končati in bo zborovanju v februarju posvečeno samo sestavi delovnega načrta.

Tov. Ivanjšič je v svojem predavanju pokazal, kako naj gledamo narodo in kako naj to pokažemo tudi deci.

Z velikim zadovoljstvom je vzelo članstvo na znanje, da bo za proslavo 60-letnice našega društva sodeloval tudi Učiteljski pevski zbor Emil Adamič.

Prihodnje zborovanje bo v februarju, da sestavimo delovni načrt in se pripravimo na jubilejno zborovanje.

Kramar Franc, preds. Jurče Vreže, taj.

—mm JUU — SRESKO DRUŠTVO KRŠKO je zborovalo dne 16. decembra v Krškem z udeležbo 50 članov. Zborovanje je bilo posebno važno, ker se ga je udeležil tudi predsednik sekcije tov. M. Kumelj.

Zborovanje je otvoril predsednik tovariš Vanič, nakar sta podala poročilo o notranjem delu društva tov. tajnik in blagajnik. Prečitana je bila tudi Spomenica, v kateri zahtevamo povišanje prejemkov in rodbinskih doklad. Učiteljsvo je soglasno zahtevalo, da se navedene minimalne zahteve uresničijo ter s tem omogoči obstoj učiteljskih družin, ki je zdaj ogrožen.

Tovariš blagajnik je povedal gmotno stanje našega društva. V ilustracijo je navajal, da nekateri tovariši v tekočem poslovnem letu niso poslali še nobenega prispevka. Zato naj dolžniki takoj poravnajo svoj dolg, da bo možno plačati sekciji, kar ji dolgujemo.

Nato je podal situacijsko poročilo predsednik sekcije tov. Metod Kumelj. Izvajal je: Delo v organizaciji je odvisno od nešteti dejavnikov v državi in izven nje. V sedanjih težkih dobi nam za organizacijske uspehe predvsem jamči složno delo vsega učiteljsva in tesna povezanost društev z vodstvom.

Opozicija Novi učiteljski pokret je opustila svoje opozicionalno stališče in se pridružila JUU, razen nekaj izjem. V težki položaj pa je privedel organizacijo nastop Hrvatov v Banja Luki, ko so zapustili skupščino. Ako bo država urejena po avtonomnih banovinah, bo morala tudi naša organizacija izpremeniti svojo obliko, da bo mogla uspešno ščititi učiteljske interese. Nudijo se tri oblike: 1. društvo, 2. združenje z avtonomijami sreskih društev, 3. zveza sreskih društev. Stališče slovenskih učiteljev je, položajnih dogodkov ne prehitovati.

Društvo mora v celoti izvesti program dela in aktivizacijo članstva. Naše zahteve so: Stalnost, izprememba doklad, izprememba

Učiteljski pravnik

—§ Vprašanje abiturienta? Ali je tudi po 1. januarju 1940. možen vpis abiturienta učiteljsca za rednega slušatelja univerze?

Odgovor! Vpiše se lahko v dneh od 1. do 5. marca t. l.

Učiteljska tiskarna

—t Za rokotvorni pouk niste imeli primernih, zanimivih in praktičnih načrtov in predlog. Ta nedostatek je sedaj odpravila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Za prvi pouk iz te stroke je založila in izdala v omejenem številu zbirko »Načrtov za šolo in dom«, ki jih je sestavil avtor člankov »Za tri dinarje elektrike« g. Vilim Kunst. Zbirka obsega: 1. Morsov brzojavni aparat s ključem. 2. Električni zvonec. 3. Indukcijski aparat. 4. Telefon. 5. Mikrofon.

Načrti so tako izdelani, da more napraviti aparate vsak, ki ima le količkanj veselja do rokotvornega pouka.

Z izdelovanjem aparatov bodo otroci prodrli v tajne elektrike na zelo lahek in naraven način, da jim bo ostala funkcija aparata trajno v spominu.

Učiteljska tiskarna je nastavila cene načrtom zelo nizko, da jih bo prav vsakdo zmogel. Zbirka 5 načrtov stane din 7,50, en načrt samo din 1,50. Sezite takoj po načrtih.

—t Še nekaj zgodovinskih in zemljepisnih slik ima na zalogi Knjižarna Učiteljske tiskarne. Ne pozabite, da so izvrstno učno sredstvo zgodovinske in zemljepisne snovi. Poskusite! Cena vsake zbirke je 4 din.

—t Iskreno priporočamo knjižico ing. Stanka Dimnika: Kako naj si uredimo naše domove za obrambo pred letalskimi napadi. Cena knjižici 5 din. Pri večjem odjemu 10% popust.

—t Ali ste naročili za svojo šolo in zase šolske in pisarniške potrebine? Naročite pri Učiteljski tiskarni! Svoji k svojim!

—t Prešernove in Gregorčičeve pocijeje so izšle v miniaturni izdaji. Lični knjižici se dobata pri Učiteljski tiskarni po 20 din. Komad.